

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. De Causis Meteorologicarum impressionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO V.

DE METEORIS.

Disputatio haec unanimes omnium tam Philosophorum, quam Astrologorum consensu abunde semper commendatur, in qua Aristoteles de mixtorum natura subtiliter differt, differuit, maximè eorum, qua in sublimi nascuntur, unde materia haec *μετεωροί*, seu *μετεωρολογικαί* intitulatur, eò quòd sit de rebus, qua in sublimiori regione Mundi sublunarium oriuntur: *μετεωροί* idem est, quòd sublime, vel, ut vult Scotus hic Quaestione 1. numero 7. *μετεωροί* idem est, quòd Elevatio, eò, quòd impressiones meteorologicae majori ex parte fiant per Elevationem vaporum, & quamvis etiam hic agat Aristoteles de Meteoris subterraneis, & iis qua in gremio terrae nascuntur, tamen opus hoc suam denominationem accepit ab iis (de quibus fusius egit hic Aristoteles & ceteri) qua homini mirabilia videntur, tum ob alias causas, quas recensent Connimbricenses in Proemio hujus operis; ut autem hujus scientiae cetera Encomia omittam, tantum dico cum meo Doctore, quòd sit utilis & perjudicanda. Utilis est primò ad futurorum praecognitionem, ut dicunt Astrologi, quòd homo, qui inclinatus fuerit à natura, ad judicandum de futuris per Stellae & impressiones, qua fiunt sub orbe Luna, citius judicabit, quàm ille, qui judicat secundum Stellae fixas. Secundo utilis est, ad periculorum evitacionem, quia per illam scientiam homo potest eligere loca, ubi potest melius perseverari à fulmine, terrae motu & ejusmodi. Utilis tertio, quia valet ad habitacionis electionem, nam per illam scientiam cognoscit, ubi est bonitas fontium & fluminum & hujusmodi, qua requiruntur ad convenientem habitacionem. Est etiam perjudicanda, quia jucundum est, scire causas hujusmodi mirabilium effectuum, qui accidunt sub Caelo, sicut sunt Stella cadentes, Capra saltantes, Cometa, Gallaxia &c. haec Scotus, quibus utilitatem & jucunditatem hujus scientiae abunde posteris commendavit. Sit ergò

QUAESTIO I.

De Causis Meteorologicarum Impressionum.

Suppono primò de quo Scotus hic

Quaestione 1. per totum, objectum disputationis hujus esse Meteorum ut sic, seu imperfectè mixtum ortum ex vaporibus vel exhalationibus, vel utrisque simul, & hoc secundum Aristotelem, plerumque in sublimi, quòd, ut melius intelligatur, Sciendum, vaporem esse halitum, seu spirationem calidam & humidam, qua ex humore aqueo prodit, qualis ascendit ex aqua ebulliente, & ex hac spiratione oriuntur, nubes, nives, pluvia &c. Exhalatio autem est anhelitus terrae, seu fumus per actionem Solis, & aliorum astrorum calefacientium, ex terra elevatus, qui naturaliter est calidus & siccus, & ex tali fumo natae sunt fieri impressiones ignitae, *Stellae cadentes, Cometa, venti, terrae motus* &c. ut habet Scotus hic libro 1. Quaestione 6. numero 3.

Pro diversitate autem exhalationum diversi sunt effectus, nam quaedam sunt exhalationes, qua facile ignem concipiunt, scilicet qua oriuntur ex terra pingui, cujus partes sibi fortius adherent ob materiae pinguedinem & viscositatem, & ex hac fiunt impressiones ignitae; aliae sunt, qua elevantur ex terra arida, cujus partes inter se minus cohaerent, & proinde calor Solis minus efficaciter in illas agit & minus ascendunt, & facilius ab invicem dissolvuntur, ac proinde ex ipsis facile generatur

F. Amandi Hermann Physica.

ventus: Primi generis vocat Scotus lib. 1. hic Quaestione 14. num. 3. ventosas, secundi generis non ventosas, ubi dicit, quòd exhalatio differt à vapore aqueo per hoc, quòd illa altius ascendat, cujus ascensus altioris quatuor assignat causas: Primò, quia licet talis exhalatio terrea sit & grossa, tamen quia est ventosa, majorem calorem recipit in se, & hinc est magis inflammabilis, secus est de vapore, quia est subtilioris naturae, minusve capax caloris, sed quòd habet majorem calorem altius ascendit ceteris paribus; re aliquas causas vide ibi.

Secundò differt exhalatio à vapore, quòd debeat tolli ex sicco, vapor ex humido, maximè quando ex aquis cum non ex aere, sed in aërem convertatur, aliquando tamen ex terra; nam juxta Scotum ibidem num. 2. Terra habet tres crustas, vel species à circumferentia, seu superficie nobis proxima usque ad centrum, prima est mixta aqua pluviali, secunda mineralibus, tertia usque ad centrum purè terra; ex prima ergò ad minimum possunt fieri & elevari vapores: Materia autem meteorologicarum impressionum est duplex, scilicet proxima & remota. Remota plerumque sunt terra & aqua, quia haec ordinariè ministrant materiam propinquam, ex qua fiunt meteora, materia autem proxima sunt vapor & exhalatio, de quibus hic intendimus agere, non tamen ita, quòd omnia fiant vel ex uno, vel ex altero, sed vel sic, vel ex utroque simul, hinc dixit Scotus hic lib. 1. Quaest. 2. Artic. 1. impressiones meteorologicas esse mixta imperfecta, operationes vel qualitates

III:
Differentia
vaporis &
exhalationis.

¶¶¶ 2

hujus-

hujusmodi mixtorum, vel operationes immediatè sequentes tales & tales, inquit, impressiones, sunt in multiplici differentia, nam quædam sunt igneæ, ut hiatus & voragines, quædam aëreæ, ut ventus, quædam aqueæ, ut grando, quædam terrenæ, ut generationes mineralium & terræ motus, quædam aëreæ & aqueæ, ut fulmen & quædam sunt tantum causatæ ex refractione radiorum, ut Halo, Iris, virgæ & colores nubium &c.

IV.
Causæ proximæ meteororum ignitorum.

Dico: Causa materialis proxima impressionum meteorologicarum sunt vapor & exhalatio, causa verò efficiens præcipua est Sol, & cætera astra calida vel calefactiva, loquendo de meteoris ignitiis. Prima pars est communis & probatur: quia non est aliud assignabile, quod commodius statueretur pro causa materiali meteororum. Secunda etiam est communis, & probatur breviter: quia corpora Cœlestia virtualiter calida sunt, quæ elevant istas exhalationes, & vapores ad locum debitum generationi talium impressionum, ibique disponunt ad recipiendam talem, vel talem formam substantialem, ad quam sequuntur talia, vel talia accidentia, verbi gratiæ motus, figura, per quæ nos inter talia meteororum possumus discernere. Sed major difficultas est, an vapores & exhalationes sint ejusdem speciei cum Elementis. Ex quibus Connimbrienses asserunt hic cap. 10. esse ejusdem rationis cum elementis. à quibus elevantur, sic exhalationes esse ejusdem rationis cum terra & vapores cum aqua, pro se citantes Albertum magnum, Lovanienfes; econtrà Scotus hic lib. 1. Quæst. 6. negat, quia contra Aristotelem hic cap. 4. vapores naturæ suæ sunt calidi & humidissimi, exhalationes calidæ & siccæ, item vapores & exhalationes naturæ suæ sunt leves, & petunt sursum ascendere, terra & aqua deorsum, cum sint graves, quare rectè colligit Doctor, distinguere specie à terra & aqua, & vaporem esse de natura levium quantum ad suas qualitates, scilicet humiditatem & caliditatem; & exhalationem de natura ignis propter caliditatem & siccitatem, dicit Scotus, quantum ad qualitates, quia non quantum ad formam substantialem, quia, inquit ipse ibidem, numero 5. nihil est de natura ignis, nisi quod petit caliditatem in summo, item vapor non est humidus in summo; ergò non habet formam substantialem aëris, sed aliquam aliam formam alicujus mixti imperfecti propius accedens ad naturam ignis & aëris, quam aliorum Elementorum, & ibi solvit primum argumentum pro prima opinione, & si quando dicit Scotus, vaporem non differre à terra vel exhalatione, loquitur propter Symbolizationem aliquam.

QUÆSTIO II.

De Locis Meteororum.

I.
Primus locus est terra.

Tria potissimum sunt loca, seu Conceptacula Meteorologicarum impressionum; primus locus est sinus terræ, quæ ex sua natura est sicca in summo & frigida in excellenti, & quædam alias habet affectiones, ratione quarum hic magis, quam ibi est apta & idonea sedes meteo-

rorum, est autem cavernosa, humida, sulphurea, fuliginosa, &c. Ubi cavernosa, ibi concussiones patitur, cum halitus interceptus, nec exire valet, magno conatu exitum molitur & terram proinde concutit; ubi verò humida & fuliginosa, ibi fontium scaturigines & rivulos pariet & sic de cæteris.

Secundus Locus gremium aquæ, quæ est in summo frigida & in excellenti humida, aliasque similes affectiones accidentales habet, est autem hic calida, ibi frigida, hic dulcis, ibi salsa, hic sulphureosa, ibi bituminosa & ut cætera nunc omittam, ubi sulphureosa, ibi expirationem emittit animantibus perniciosam, ut in lacu Averno &c.

Tertium est præcipuum receptaculum Meteororum aër, qui secundum Scotum hic lib. 1. Quæst. 9. num. 1. per totum, imaginatur dividi in tres partes, quas regiones aëris vocant, quarum prima est inferior circa nos, quæ incipit à superficie terræ & aquæ, & elevatur superius secundum spissitudinem usque ad istum locum, ad quem terminantur radii Solis refracti ad terram & hinc, ut inquit Scotus, usque ad locum illum, ad quem altissimè possunt ascendere nubes, & hoc est altè à terra per quadraginta supra unum millia 40. minuta. Secunda, secundum Athanasium in Tractatu de Crepusculo (& hæc est media regio aëris) dicitur esse infra summities altissimorum montium, verbi gratiæ Olympi, unde est illud Lucani 2. Pharsalia nubes excedit Olympum. Hinc succedit tertia regio aëris, seu suprema & sese inde extendit usque ad sphaeram ignis; & hæc tertia sphaera aëris ex natura sua juxta dicta sit humida & calida, tamen habent singulæ hæc regiones suas speciales affectiones, saltem accidentales distinctas; suprema namque regio est semper calida, & velut ignis secundum Philosophum, inquit Scotus, tum propter vicinitatem ejus, ad elementum ignis; tum ob flammulas, vel scintillas ab igne cadentes, secundum aliquos, tum ob motum circularem, quo movetur ad motum sphaeræ ignis & corporum Cœlestium, motus autem est causa, & conditio ad causandum calorem, de quo fusè Scotus hic Quæst. 10. parte 3. lib. 2. tum denique propter exhalationes calidas eò ascendentes; In hac autem regione nubes generari, aut conservari non possunt, tum ob nimiam ejus à terra, marique, ex quibus nubium materia elevari debet, distantiam & nimiam altitudinem: Levantur tamen eò, ut dixi, exhalationes calidæ ob suam levitatem, ibique faciunt mirabiles apparentias, ut infra. Media vero aëris regio, secundum Scotum hic Quæst. 9. art. 2. & 3. semper est frigida, cujus varias rationes & causas assignat ibidem, & principalis causa est, inquit Scotus, corpus Cœleste, quantum ad astra frigidantia, & cum aër sit satis rarus, & facile susceptivus qualitatis alienæ, scilicet frigoris; Secundo, quia vapores aquei eò ascendentes faciliè ab astris frigidis reducuntur ad naturam aquæ, & sic refrigerant mediam aëris regionem, & cum illa regio sit media inter superam & infimam, eam non attingit actualitas ignis, per quam calefit suprema aëris regio, nec refractione radiorum solarium, per